

Bureau Energieprojecten
Inspraakpunt Gaswinning Ternaard
Postbus 111
9200 AC DRACHTEN

Leeuwarden, 28 september 2021
Bijlage(n): 0

Ons kenmerk: WF-23366

Vakgroep Juridische Zaken en
Eigendomsbeheer
Uw kenmerk: DGKE-WO / 20304780

Onderwerp:
Zienswijze ontwerpinstemmingsbesluit winningsplan Ternaard

Geachte heer Blok,

Wij hebben op 21 oktober 2020 advies uitgebracht over het winningsplan Ternaard van NAM BV. Op 27 augustus 2021 hebt u ons bericht over uw ontwerpinstemmingsbesluit winningsplan Ternaard en de mogelijkheid om daar in de periode van 27 augustus t/m 7 oktober 2021 een zienswijze op in te brengen. Wij maken van die mogelijkheid gebruik en leggen hierbij onze zienswijze aan u voor. In aanvulling op ons advies besteden wij achtereenvolgens aandacht aan de onderwerpen bodemdaling, veiligheid en de zienswijzen van gemeente Noardeast-Fryslân en de provincie Fryslân.

Voordat wij daar nader op ingaan willen we benadrukken het te betreuren dat wij gebruik moeten maken van de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Maar de procedure laat ons feitelijk geen andere keuze. De Mijnbouwwet met slechts enkele limitatieve weigeringsgronden is op dit moment niet zodanig vormgegeven dat de belangen vanuit de regio/omgeving van de gaswinning, ondanks vaak uitvoerige advisering daaromtrent, op bevredigende wijze een plaats krijgen in de besluitvorming over de gaswinning. Met name het gebrek aan inzicht in maar ook het gebrek aan afwegingscriteria voor de lokale belangen versus de gaswinning, maken dat er voor velen sprake is van een onbevredigend besluitvormingsproces. Dit leidt ertoe dat het bijna onontkoombaar is dat rijk en regio in deze procedures tegenover elkaar komen te staan. En in dit geval zelfs ondanks de pilot omgevingsproces Ternaard waarin omwonenden en andere belanghebbenden gericht geïnformeerd en betrokken zijn bij het initiatief tot gaswinning. De Mijnbouwwet echter biedt onvoldoende ruimte voor maatschappelijke en lokale belangen. Vandaar dat wij u vragen om de huidige Mijnbouwwet te evalueren en te moderniseren. Het is wellicht mogelijk om bijvoorbeeld een Integrale Effectenanalyse (IEA) in de procedures voor gaswinning op te nemen.

Algemeen

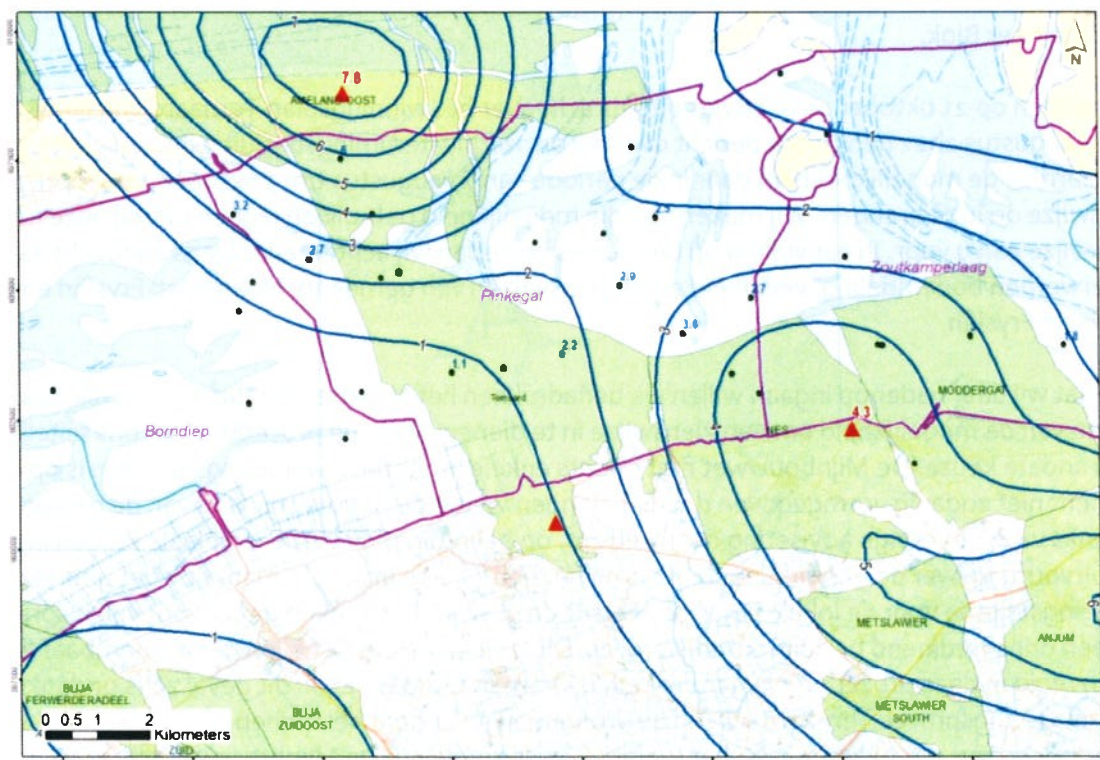
In ons advies is het al aangegeven maar ook nu willen wij herhalen dat het bestuur van Wetterskip Fryslân van harte de doelstellingen ten aanzien van de energietransitie ondersteunt waarbij er een afbouw plaatsvindt van het gebruik van fossiele brandstoffen. Het zijn immers met name de waterschappen die de gevolgen ervaren van klimaatverandering (zoals zeespiegelstijging) als gevolg van de uitstoot van broeikasgassen. Een verdere ontwikkeling van aardgaswinning leidt naar ons oordeel niet tot een versnelling van de gewenste transitie naar duurzaamheid. Het bestuur van Wetterskip Fryslân is daarom principieel tegen de ontwikkeling van nieuwe gaswinningen. Gelet echter op onze functionele taak beoordelen wij nieuwe gaswinningen vooral op hun effecten voor het waterbeheer. Daarover meer in de volgende paragrafen.

Bodemdaling

In ons advies van 21 oktober 2020 (kenmerk WFN2010551) hebben wij gemotiveerd aandacht gevraagd voor het gegeven dat gaswinning vrijwel altijd negatieve effecten met zich meebrengt voor het watersysteem als gevolg van de veroorzaakte bodemdaling. Deze bodemdaling komt bovenop de autonome bodemdaling en is zeker in de kuststreek van Fryslân zeer ongewenst. Bijvoorbeeld in verband met de waterveiligheid (zeespiegelstijging) en de verzilting. In het winningsplan wordt weliswaar uitgegaan van een beperkte daling onder land van maximaal 2 cm als gevolg van de gaswinning Ternaard sec, de cumulatieve effecten van deze winning worden in uw instemmingsbesluit naar onze mening onvoldoende onderkend. Ter toelichting het volgende.

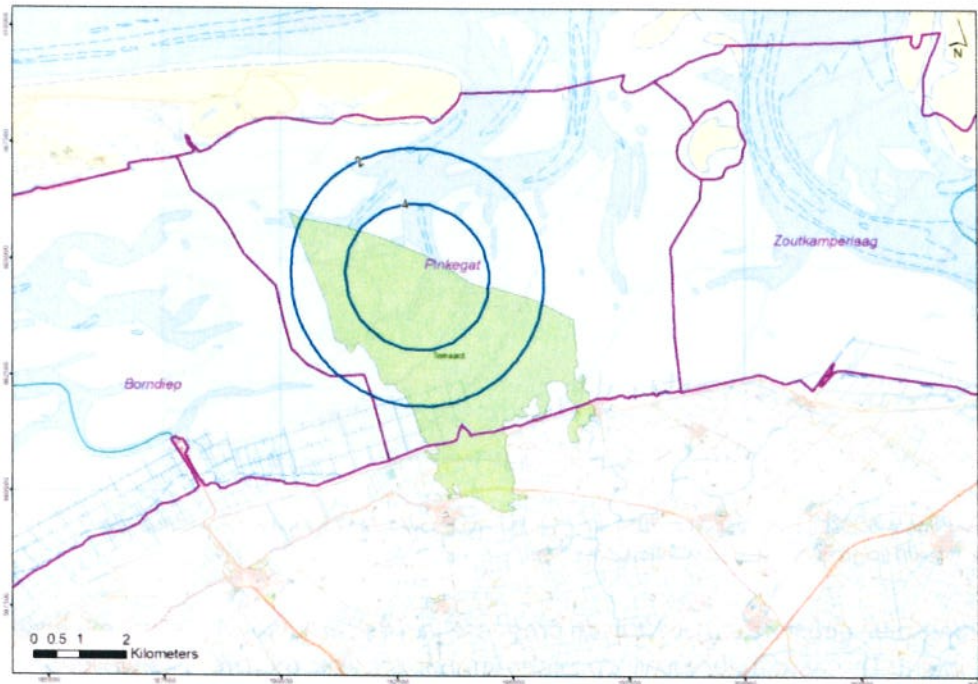
In het winningsplan (blz. 29) en hierna wordt in figuur 7-3 de opgetreden bodemdaling door de bestaande winningen uit alle gasvelden weergegeven. Dit is uiteraard exclusief de nieuwe winning uit het gasveld Ternaard.

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

Figuur 7-3: Gemeten en gemodelleerde bodemdaling (in cm) in de periode 2006 - 2018. De rode driehoekjes zijn de permanente GPS-stations, de zwarte puntje zijn de GPS peilmerken op het wad.

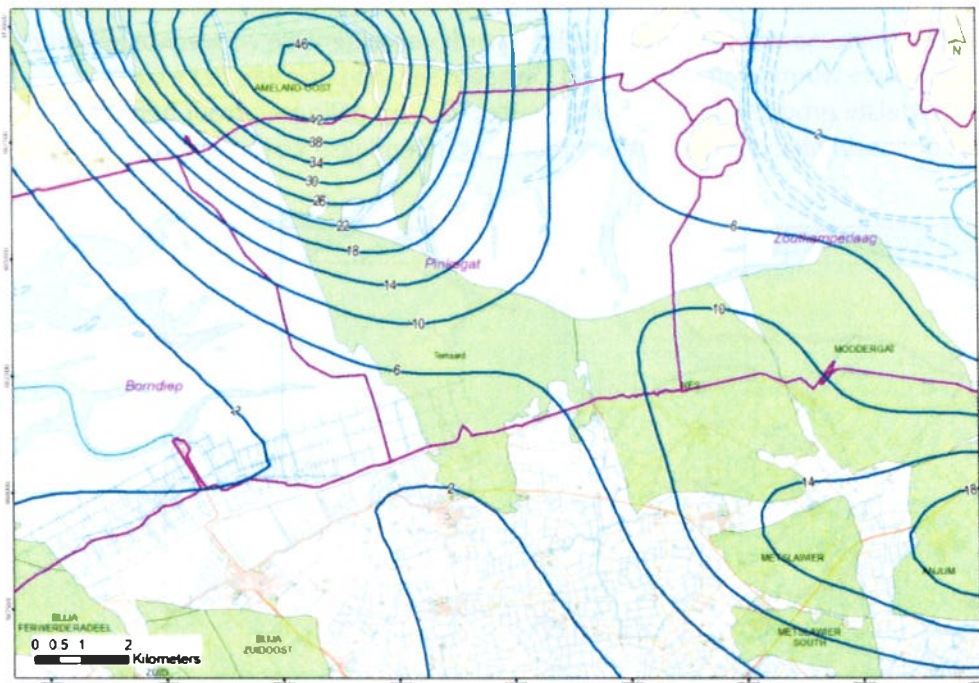
In figuur 7-4 (hierna en blz. 30 van het winningsplan) wordt vervolgens de verwachte bodemdaling als gevolg van de nieuwe winning uit het gasveld Ternaard sec, op basis van het meest waarschijnlijke middelste productiescenario uitgebeeld; de 2 cm dalingscontour bereikt de vaste wal niet en heeft ogenschijnlijk dus geen effect voor het binnendijkse waterbeheer.

Figuur 7-4: Verwachte bodemdaling (in cm) in het jaar 2050 door gasproductie uit alleen het Ternaard veld, volgens het midden productiescenario.

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

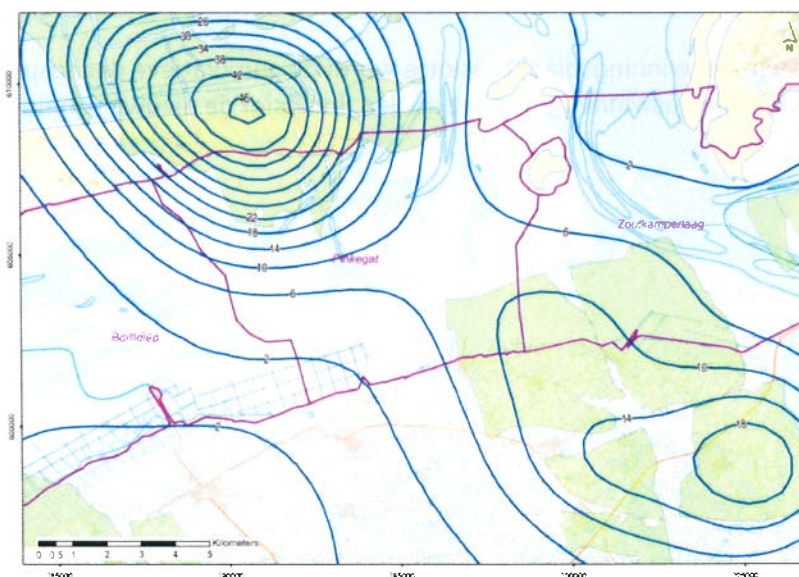
In figuur 7-5 (blz. 30 van het winningsplan) tenslotte wordt de cumulatieve dalingsprognose voor 2050 weergegeven van alle gaswinningen in het gebied, **inclusief** de nieuwe winning uit het gasveld Ternaard.

Figuur 7-5: Totale verwachte bodemdaling (in cm) in 2050 ten gevolge van gaswinning uit alle velden inclusief de bodemdaling door Ternaard volgens het midden productiescenario.

Omdat het winningsplan geen inzicht geeft in de prognose van de cumulatieve daling, **exclusief** de nieuwe gaswinning Ternaard, hebben wij op 25 september 2020 die gegevens aanvullend op het winningsplan via de mail van u ontvangen (zie hieronder).

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

Bovenstaande figuur laat (ter vergelijking met figuur 7-5 uit het winningsplan Ternaard) de bodemdaling in het jaar 2050 tengevolge van gaswinning uit alle velden zien, **exclusief** de bodemdaling door Ternaard.

Op basis daarvan hebben wij in ons advies, door u aangehaald op blz. 29 van uw instemmingsbesluit, naar voren gebracht dat de gaswinning Ternaard zeker invloed heeft op de cumulatie van bodemdaling in de kuststreek. Door toevoeging van de nieuwe gaswinning Ternaard krijgt een aanzienlijk areaal namelijk, ook binnendijks, in de toekomst te maken met bodemdaling van 2 tot 6 centimeter.

Wij kunnen ons daarom niet verenigen met en verbazen ons over uw conclusie op blz. 21 van het instemmingsbesluit dat de gaswinning uit het Ternaarderveld overeenkomstig het middenscenario niet of nauwelijks invloed heeft op de cumulatieve bodemdaling en de extra toename van verzilting in de kuststrook (blz. 32 van het instemmingsbesluit). Het gegeven dat er ook binnendijks sprake is van extra bodemdaling door de gaswinning Ternaard zou ten minste tot een aanpassing van het winningsplan en/of een heroverweging moeten leiden. De cumulatieve effecten van de verschillende gaswinningen gezamenlijk in het feitelijk kwetsbare kustgebied verdienen wat ons betreft namelijk extra aandacht. Bodemdaling door gaswinning is immers eeuwigdurend, onomkeerbaar en compliceert het waterbeheer (bijvoorbeeld door verlies aan drooglegging en berging) dan wel de waterveiligheid (bijvoorbeeld stabiliteit van de keringen en risico's van piping) en draagt bovendien bij aan toename van de verzilting.

Uw reactie dat de NAM verplicht is om bijvoorbeeld de schade aan de zeedijk of kosten van extra maatregelen te vergoeden, bevestigt weliswaar een wettelijk vastgelegd gegeven maar stelt ons niet gerust en neemt onze zorgen en bezwaren niet weg.

Veiligheid

Gaswinning onder de Waddenzee brengt bodemdaling met zich mee. Die moet worden gecompenseerd door natuurlijke sedimentatie. Dit wordt gereguleerd met het "hand aan de kraan"-principe. Hiermee wordt voorkomen dat het oppervlak van de zeebodem daalt. En hoewel de Waddenzee niet tot ons beheergebied behoort, is het in zekere zin wel de "vooroever" van de primaire waterkering in ons beheergebied. In het licht van de te verwachten zeespiegelstijging brengen wij naar voren dat de (toekomstige) veiligheid van Fryslân en Groningen er meer bij is gebaat dat de natuurlijke aangroei van het wad niet geremd door de gaswinning kan plaatsvinden, dan dat er sprake is van feitelijke stilstand door toepassing van het "hand aan de kraan"-principe. De stijgende zeespiegel zorgt immers op langere termijn voor het niet/minder droogvallen van de zandplaten met alle risico's van dien voor veiligheid en natuur. In uw instemmingsbesluit wordt hier geen aandacht aan besteed, maar naar onze mening is het juist nu nodig om hiervoor niet de ogen te sluiten en deze ontwikkelingen bij uw besluitvorming te betrekken. Het is met andere woorden nodig om ook bij de hedendaagse besluiten over gaswinning expliciet te anticiperen op de toekomst. Wij verzoeken u daarom om een en ander alsnog te betrekken bij uw definitieve besluit op het winningsplan.

Zienswijzen van gemeente en provincie

In de pilot Omgevingsproces Ternaard werken de gemeente Noardeast-Fryslân, de provincie Fryslân en ons waterschap als drie overheden intensief samen. Een ieder weliswaar met eigen taken en bevoegdheden maar samen werkend voor de regio. Hoewel gemeente en provincie in hun zienswijzen, gelet op hun achtergrond, veelal andere aspecten benadrukken dan ons waterschap, zijn deze zienswijzen onderling gedeeld en afgestemd. Hiermee laten wij u weten dat wij de zienswijzen van gemeente en provincie, bijvoorbeeld ten aanzien van de energietransitie of het planmatig beheer, delen en ondersteunen.

EN WAT
DOEN WE
MORGEN
MET
WATER?

Afsluiting

In het voorgaande hebben wij in aanvulling op ons advies van 21 oktober 2020 een aantal opmerkingen gemaakt naar aanleiding van uw ontwerpinstemmingsbesluit, maar in essentie blijft onze weging dat de voorgenomen gaswinning Ternaard voor het waterbeheer alleen maar nadelen met zich meebrengt. Gezien onze taakopdracht, achten wij gaswinning in de kuststreek van Fryslân een ongewenste ontwikkeling. Wij verzoeken u daarom om alsnog niet in te stemmen met het winningsplan Ternaard.

Hoogachtend,

het dagelijks bestuur van Wetterskip Fryslân,

L.M.B.C. Kroon
Dijkgraaf

O. Bijlsma
Secretaris-directeur

EN WAT
JOEN WE
MORGEN
MET
WATER?